

**ŠIAURĖS VAKARŲ LIETUVOS
VIETOS VEIKLOS GRUPĖ**

Laisvės g. 39-1, LT 89227 Mažeikiai; Juridinių asmenų registras 300053760

Vietos plėtros 2008-2014 m.m. strategija

2008 m.
Mažeikiai

7. VIZIJA, MISIJA IR PRIORITETAI, PRIEMONĖS IR VEIKLOS SRITYS.

7.1. Vizija, misija ir prioritetai

MAŽEIKIŲ ŠVLVVG KAIMO TERITORIJOS VIZIJA – tai išvystytas, dinamiškas ir konkurencingas žemės ūkis, išplėtotą kaimo verslų įvairovė, tausojanti gamtos išteklius. Išvystyta infrastruktūra, išsaugojusi gamtos grožį ir kultūros paveldą, kur gyventojai gali patenkinti ekonominius, socialinius, kultūrinius ir dvasinius poreikius. Čia vykdomi įvairūs projektai, kurie užtikrina, kad kaimo vietovėje būtų įdomu, patrauklu, saugu gyventi ir dirbti.

ŠVLVVG MISIJA RENGIANČIAI IR ĮGYVENDINANT STRATEGIJA:

- sutelkti kaimo žmones, socialinius partnerius strategijos rengimui ir įgyvendinimui;
- organizuoti strategijos įgyvendinimą;
- koordinuoti strategijos įgyvendinimo eigą ir vykdyti monitoringą;
- prisidėti ieškant plėtrai būtinų finansavimo šaltinių pritraukiant privačių ir kitų fondų lėšas;
- profesionaliai vykdyti vietos veiklos grupei priskirtas funkcijas.

1 PRIORITETAS. Kaimo verslų diversifikavimas ir jų konkurencingumo didinimas.

Tikslai:

1. Įvairinti kaimo verslus, didinti pridėjamąją vertę ir kaimo gyventojų pajamas.
2. Mažinti kaimo žmonių priklausomumą nuo žemės ūkio veiklos ir didinti užimtumą ypač moterų ir jaunimo.
3. Skatinti socialinę ir ekonominę miesto ir kaimo vietovių sanglaudą.

Priemonės:

1. Kaimo vietovių verslo ir (arba) turizmo veiklos skatinimas

Mažeikių rajono savivaldybę būtų galima pavadinti kontrastų regionu. Mažeikių rajone veikianti akcinė bendrovė „Mažeikių nafta“ įneša vieną didžiausių indėlių į šalies BVP. Mažeikių rajonas susilaukia apie 21,8 proc. šalies tiesioginių investicijų, auga materialinės investicijos. Ypač svarbią reikšmę regiono ekonomikai turi naftos, gamtinių dujų, durpių, mėsos ir pieno pramonės šakų plėtra. Mažeikių rajone vienam gyventojui tenkančios parduotos pramonės produkcijos kiekis viršija Lietuvos vidurkį 10 kartų. Šie statistiniai duomenys neatspindi tikrosios padėties, kadangi Mažeikių rajone veikia stambios naftos produktų didmeninės ir mažmeninės prekybos įmonės, kurių rodikliai ir iškraipo duomenis. Rajono savivaldybės ekonominis išsivystymas netolygus, didelę įtaką „aukštiems“ ekonominiams rodikliams turi AB „Mažeikių naftos“ veikla. Taip pat nuo AB „Mažeikių naftos“ veiklos priklauso ir daugelis mažų ir vidutinių įmonių, veikiančių Mažeikių raj. sav. Didelis individualių įmonių skaičius rodo apie palankias sąlygas šios teisinės formos ūkio subjektų veiklai Mažeikių raj. vystyti. Bendras teritorijos plotas – 1220,2 km², iš jų 32 km² užima miestai ir gyvenvietės. ŠVLVVG teritorija užima 98 proc. bendro rajono savivaldybės teritorijos ploto. 2007 01 01 ŠVLVVG teritorijoje gyveno 24,8 tūkst. arba 37,8 proc. rajono gyventojų. Mažeikių rajono savivaldybės kaimas vienas iš rečiausiai apgyvendintų Telšių apskrityje ir

blogiausia demografinė padėtis. Nors gyventojų santykinis skaičius ŠVLVVG teritorijoje žymiai mažesnis nei kituose agrariniuose rajonuose, tačiau dideli teritorijos plotai kelia būtinus įvairiapusės ekonominės ir socialinės veiklos reikalavimus. Dėl vidaus ir išorinių veiksnių žemės ūkio šaka ir Lietuvos mastu, ir Mažeikių rajone praranda dominuojančią padėtį. Turint tikslą pristabdyti sparčius demografinius pokyčius kaimo teritorijoje būtina įvairinti kaimo verslus, kurti naujas darbo vietas ir sudaryti prielaidas kaimo žmonėms, ypač jaunimui ir moterims įsidarbinti gyvenamojoje vietovėje ir gauti būtinus pragyvenimui pajamas. Aukščiau minėtų tikslų įgyvendinimui ŠVLVVG numatė prioritetą „Kaimo verslų diversifikavimas ir konkurencingumo didinimas“. Mažeikių rajone kaimo vietovėje kiti ne žemės ūkio verslai plėtojami labai silpnai. Tai būdinga ir šalies mastu. ŠVLVVG strategijoje numatė, visų pirma, tiesioginių minėtų priemonių finansavimą ir antra, teikti pritarimą, kai pareiškėjai teiks paraišką minėtoms veikloms finansinei paramai gauti iš NMA. Pritarimas bus teikiamas individualia tvarka, gavus pretendento, norinčio gauti paramą projekto įgyvendinimui prašymą. Prašymas bus svarstomas ŠVLVVG valdyboje ir pritarimas bus teikiamas tuo atveju, kai įgyvendinama priemonė neprieštaraus vietos gyventojų interesams.

2 PRIORITETAS. Visuomeninės paskirties pastatų atnaujinimas ir pritaikymas bendruomeniškumo ugdymui ir socialinės atskirties mažinimui.

Tikslai:

- 1. Sukurti materialinę bazę nevyriausybinių ir kitų organizacijų bei įstaigų veiklai.*
- 2. Sudaryti sąlygas organizuoti renginius, įtraukiant tikslines grupes ir mažinti socialinę atskirtį.*
- 3. Ugdyti kaimo gyventojų motyvaciją puoselėti gyvenamąją vietą.*

Priemonė:

- 1. Viešosios paskirties pastatų renovacija ir atnaujinimas, pritaikant juos gyventojų socialinių poreikių tenkinimui.*
- 2. Pirčių renovavimas ir atnaujinimas.*

Lietuvoje kaimas nuo seno turi galias bendruomeniškumo tradicijas. Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas ir ūkio reforma labiausiai palietė kaimo gyventojus. Iš esmės pasikeitė gamybinė ir kultūrinė aplinka. Atsiradusią tuštumą pradėjo užpildyti visuomeninės organizacijos. Mažeikių r. sav. per paskutinius 10 metų sparčiais tempais kuriasi nevyriausybinių organizacijos, kurios tapo sudėtinė viso visuomeninio gyvenimo dalimi. Minėtos organizacijos apjungia įvairias tikslines grupes, bendraminčius, kuriuos jungia bendra idėja ir tikslai spartesniems kaimo plėtros pokyčiams. ŠVLVVG vietovėje 2008 m. veikia 28 kaimo bendruomenės. Jų indėlis kaimo vietovės plėtrai tiek kultūriniu, tiek bendruomeniškumo ugdymo srityse yra labai didelis. Visuomeninės organizacijos produktyvi veikla galima tik turint valdžios paramą ir materialinę bazę. ŠVLVVG partnerystės pagrindu apjungusi bendrai veiklai valdžios, verslo ir NVO atstovus, kaip vieną iš svarbiausių uždavinių strategijoje numatė visuomeninės paskirties pastatų atnaujinimą ir jų pritaikymą produktyviai jų veiklai.

3 PRIORITETAS. Darni viešosios infrastruktūros plėtra ją pritaikant kaimo gyventojų gyvenimo sąlygų gerinimui.

Tikslai:

- 1. Gerinti kaimo vietovės įvaizdį.*

2. Pagerinti kaimo gyventojų buitines gyvenimo sąlygas, mažinant socialinę atskirtį tarp miesto ir kaimo vietovės infrastruktūrą pritaikant ją aktyviam laisvalaikio ir poilsio organizavimui.

Priemonės:

- 1. Gyvenviečių centrinių aikščių ir aplinkinių objektų tvarkymas.**
- 2. Parkų, poilsio zonų atnaujinimas ir įrengimas.**
- 3. Vandentiekio ir vandenvėlos sistemų įrengimas ir atnaujinimas.**

Lietuva ir Mažeikių r. kaimas pergyveno ūkinės reformos laikotarpį. Pasikeitė gamybiniai santykiai, ūkio subjektai, gyvenviečių ir namų valdų formavimo principai. Daugelyje gyvenviečių likvidavus tarybinių ūkių sistemą visiškai buvo apleisti infrastruktūros objektai ir jų priežiūros darbai. Kaimo gyventojams neužtikrinamas kokybiško vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir kt. Buvo pažeidžiami aplinkosauginiai reikalavimai: užteršiami vandens telkiniai, miškų plotai. Įteisinus žemės nuosavybę daugelyje vietų kaimo gyventojai neturi prieigos prie vandens telkinių, poilsio zonų. ŠVLVVG siekdama išspręsti minėtas kaimo gyventojų problemas numatė prioritetą, kurio priemonės bus nukreiptos į viešosios infrastruktūros gerinimą, jos pritaikymą įvairioms socialinėms grupėms ir verslo plėtrai. Ją numatoma gerinti daugiafunkcine paskirtimi.

4 PRIORITETAS. Kultūros paveldo išsaugojimas, laisvalaikio užimtumo, kultūrinio gyvenimo ir žmonių saugumo gerinimas.

Tikslai:

- 1. Išsaugoti kultūros paveldo objektus ir formuoti vietovės identitetą.**
- 2. Sudaryti sąlygas kaimo gyventojams turiningai praleisti laisvalaikį.**
- 3. Užtikrinti kaimo gyventojų saugų gyvenimą.**

Priemonės:

- 1. Kultūros paveldo objektų išsaugojimas.**
- 2. Sporto aikštynų įrengimas.**
- 3. Kultūrinės veiklos objektų materialinės bazės atnaujinimas.**

Lietuva ir Mažeikių r. sav. garsėja savo istorine praeitimi, dideliais kultūros paveldo objektais ir unikaliais gamtos turtais. Transformuojantis visuomeninei sanklodai, keičiantis nuosavybei dalis turinčių gilią istorinę praeitį vertybių yra neprižiūrimos, praranda savo vertę. Kultūros objektai ir rekreacinės vietovės yra neatskiriama gyventojų poilsio ir patriotinio ugdymo dalis. Kultūros paveldo restauravimas reikalauja labai didelių lėšų, tačiau ŠVLVVG pasitelkusi kaimo aktyvą ir iš vietos plėtros strategijos tam skyrusi lėšų, numatė prioritetą, kuris įtakos kultūros objektų išsaugojimą ir leis plėtoti etnokultūros vertybes ir panaudoti jas turizmo plėtrai ir gyventojų pilietinio aktyvumo ugdymui. Įgyvendinant minėtą prioritetą tikimasi pritraukti kitus finansavimo šaltinius ir užtikrinti projekto tęstinumą.

Lietuvos kaimo plėtros 2007 – 2013 metams programoje trečioje kryptyje numatyta priemonė „Kaimų atnaujinimas ir plėtra“. Minėta priemonė sudarys prielaidas renovuoti visuomeninės paskirties pastatus, sutvarkyti infrastruktūrą, išsaugoti kultūros paveldą ir etnokultūros vertybes. ŠVLVVG strategijoje numatė, visų pirma, tiesioginį minėtų priemonių finansavimą antrame ir trečiame prioritetuose ir antra, teikti pritarimą, kai pareiškėjai kaimų atnaujinimui teiks paraišką minėtoms veikloms finansinei paramai gauti iš NMA. Pritarimas bus teikiamas individualia tvarka, gavus pretendento, norinčio gauti paramą projekto įgyvendinimui

prašymą. Prašymas bus svarstomas ŠVLVVG valdyboje ir pritarimas bus teikiamas tuo atveju, kai įgyvendinama priemonė bus aktualiausia rajono savivaldybės ŠVLVVG teritorijoje ir duos naudą didžiausiam gyventojų skaičiui.

7.2. Strategijos priemonių aprašymas

Prioriteto „Kaimo verslų diversifikavimas ir jų konkurencingumo didinimas“ priemonės „Kaimo vietovių verslo ir (arba) turizmo veiklos skatinimas“ pagrindimas ir apibūdinimas.

Žemės ūkis ilgą laiką buvo pagrindinė kaimo žmonių ekonominės veiklos šaka, pagrindinis darbo ir pragyvenimo šaltinis. Vykstant Lietuvos ūkio transformacijai sparčiais tempais vystomos mokslo ir informacinių technologijų šakos, kurios iš miestų persikelia ir į kaimo vietas, tuo pačiu, žemės ūkio šaka praranda savo prioritetinę vietą. Tai paaiškinama tuo, kad modernizuojant ūkį, kylant darbo našumui vis mažesnis kaimo žmonių skaičius užsiimta žemės ūkio produktų gamyba arba šioje šakoje dirba ne pilną darbo dieną. Kaime iškyla būtinybė panaudoti efektyviau esamus žmogiškuosius išteklius, kuriant jiems papildomas darbo vietas, plečiant ne žemės ūkio verslus Mažeikių r. sav. kaimo vietovėje. Mažeikių r. sav. kaimo vietovė turi išskirtinį požymį lyginant su kitais Lietuvos rajonais. Visas rajonas turi labai aukštą industrializavimo lygį, o atskirose seniūnijose – išplėtoti įvairūs verslai. Vien Šerkšnėnų seniūnijoje jau dabartiniu veikia 19 verslo subjektų, kur plėtojami metalo apdirbimo, žemės ūkio technikos pardavimo, medienos perdirbimo ir kiti verslai, tačiau žemės ūkio šaka kaime turi dar įtakojančią reikšmę.

Mažeikių r. sav. apie pusė kaimo gyventojų susiduria su socialine problema: mažėjant užimtumui žemės ūkyje, kol kas nėra sukurtos pakankamos galimybės surasti darbą iš žemės ūkio sektoriaus pasitraukiantiems darbuotojams. Problemą gimdo dvi priežastys: pirma – tai, kad didelė dalis pasitraukusių iš žemės ūkio gamybos nesugeba persikvalifikuoti ir įsidarbinti įkurtose ar tai baldų, ar tai metalo perdirbimo ir kt. įmonėse dėl žemos savo kvalifikacijos, antra – nuošalesnėse rajono vietose nesukuriamos naujos darbo vietos ir buvę žemdirbiai neturi galimybių įsidarbinti.

Keičiantis Lietuvos žmonių laisvalaikio organizavimo tradicijoms kaimo vietovės vėl tampa poilsio traukos centrais. Tokiais centrais tampa ~~kaimo turizmo sodybos~~ veiklos susijusios su turizmu, aktyvios ir sveikos gyvensenos palaikymu. Mažeikių kraštą atranda vandens turistai. Kelionės vaizdingomis Ventos, Virvytės, Varduvos upėmis ar jų ruožais tarp vandens turistų kasmet tampa vis labiau populiarsnės. Tarp vietinių ir atvykstančių turistų populiariausiais išlieka tie patys turistiniai objektai: Renavo dvaro sodyba ir parkas, Plinkšių dvaro sodyba ir parkas, Dautarų dvaro sodyba, Sedos, Vieksnių miestai, Židikų, Žemalės miestelių urbanizuotos vietovės su unikaliomis kultūros vertybėmis. Kaimo turizmo plėtra Mažeikių r. sav. sudarys galimybę įvairinti ekonominę veiklą, susikurti papildomą pajamų šaltinį, didinti kaimo gyventojų užimtumą bei jų verslumą.

Priemonė yra investicinio pobūdžio. Priemonė skirta kaimo gyventojų verslumo skatinimui, užimtumo didinimui, kaimo ekonomikos įvairinimui ir smulkiojo verslo plėtrai kaime. Minėta priemonė turės didelę ekonominę ir socialinę naudą. Bus sukuriamos papildomos darbo vietos, didės pridėtinė vertė ir kaimo gyventojų pajamos, kils pragyvenimo lygis. Tai pelno siekiantys projektai, įtakojantys perspektyvinį verslo modernizavimą, infrastruktūros ir aplinkosauginės situacijos gerinimą kaimo vietovėje.

Priemonė „Kaimo vietovių verslo ir (arba) turizmo veiklos skatinimas“, trečio prioriteto „Darni viešosios infrastruktūros plėtra ją pritaikant kaimo gyventojų gyvenimo sąlygų gerinimui, socialinės atskirties mažinimui“ priemonėmis ir kt.

Priemonės bendrasis tikslas – remti smulkiojo verslo iniciatyvų kūrimąsi ir plėtrą, gerinti gyvenimo kokybę ir didinti užimtumą ŠVLVVG teritorijoje, plėtojant verslą ir (arba) turizmą, kuris didins gyventojų užimtumą ir sukurs papildomų pajamų šaltinį kaimo gyventojams.

Specialieji tikslai:

1. sukurti naujas ir (arba) išlaikyti esamas darbo vietas kaimo gyventojams;
2. didinti gyventojų užimtumą ir plėtoti alternatyvias ūkio veiklas kaime.

Veiklos tikslai:

1. skatinti kaimo gyventojų, ypač jaunimo ir moterų, verslumą;
2. remti naujas smulkaus verslo iniciatyvas kaime;
3. stiprinti veikiančias pelno siekiančias įmones ar asmenis;
4. sukurti didesnę paslaugų įvairovę bei aukštesnę šių paslaugų kokybę.

Veiklos sritys ir taikymas:

Verslo ir (arba) turizmo ekonominių iniciatyvų rėmimas ŠVLVVG teritorijos kaimo vietovėse.

Galimos vietos projektų idėjos

Verslo ir (arba) turizmo modernizavimas;

Kaimo verslų ir (arba) turizmo iniciatyvų kūrimas ir plėtra;

Įvairių paslaugų centrų kūrimas;

Poilsio ir (arba) turizmo paslaugų kūrimas ir plėtra bei kitos veiklos.

Galimi vietos projekto paramos gavėjai:

Pareiškėjais gali būti fiziniai (ne jaunesnis kaip 18 m.) arba juridiniai asmenys, pateikę paraišką pagal numatytas priemones. Pareiškėjas vietos projekto paraišką gali teikti savarankiškai arba kartu su partneriais.

Pareiškėjui ir partneriui, jei vietos projektas įgyvendinamas kartu su partneriu, taikomi Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, administravimo taisyklėse ir VVG parengtose ir patvirtintose specialiosiose taisyklėse pareiškėjams nurodyti reikalavimai.

Tinkamos finansuoti išlaidos priemonei:

Vietos projekto paraiškoje gali būti numatytos visos išlaidos, kurios yra tiesiogiai susijusios su vietos projekto įgyvendinimu, tačiau paramos lėšomis finansuojamos tik tinkamomis finansuoti, kaip nurodyta Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, administravimo taisyklėse ir VVG parengtose ir patvirtintose specialiosiose taisyklėse pareiškėjams, pripažįstamos vietos projekto išlaidos ir neviršijančios numatyto paramos dydžio ir lyginamosios dalies.

Tinkamumo kriterijai ir reikalavimai paramai gauti :**Visiems pareiškėjams:**

1. projektas turi būti įgyvendinamas kaimo vietovėje, t.y. kaime, miestelyje, mieste iki 6000 gyventojų;

Vietos projektams taikomi tinkamumo kriterijai ir reikalavimai, kurie yra apibrėžti Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, administravimo taisyklėse ir VVG parengtose ir patvirtintose specialiosiose taisyklėse pareiškėjams.

Vietos projektų prioritetiniai ir (arba) kokybės kriterijai:

- 1) administracinės atitikties vertinimas;
- 2) vietos projektų pirmumo vertinimas (kai taikoma).
- 3) tinkamumo skirti lėšas vietos projektui įgyvendinti vertinimas.

Paramos lyginamoji dalis (intensyvumas)

1.1. Lėšos pelno projektui įgyvendinti gali sudaryti iki 75 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų.

1.2. Maksimali paramos suma vienam vietos projektui iki 260 tūkst. Lt.

Mažiausią lėšų vietos projektui įgyvendinti sumą reglamentuoja Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, administravimo taisyklės.

29 lentelė. Priemonės įgyvendinimo rodikliai

Rodiklio tipas	Rodiklis	Tikslas 2014 m.
Produkto	Paramos gavėjų skaičius	15
	Paramą gavusių verslo ir (arba) turizmo projektų skaičius	15
Rezultato	Bendras sukurtų darbo vietų skaičius:	4
	Sukurta darbo vietų vyrams, skaičius	2
	Sukurta darbo vietų moterims, skaičius	2
	Sukurta darbo vietų jauniems (iki 30m.) asmenims, skaičius	1
	Sukurta darbo vietų asmenims su negalia skaičius	1
	Kaimų (kaimo vietovių), kuriose vykdomi vietos projektai skč.(vnt.)	13
	Kaimo gyventojų, kurie naudosis projektų rezultatais, skaičius.	600

Kaimo atnaujinimo ir plėtros prioritetų: „Visuomeninės paskirties pastatų atnaujinimas ir pritaikymas bendruomeniškumo ugdymui ir socialinės atskirties mažinimui“, „Darni viešosios infrastruktūros plėtra ją pritaikant kaimo gyventojų gyvenimo sąlygų gerinimui“, „Kultūros paveldo išsaugojimas, laisvalaikio užimtumo, kultūrinio gyvenimo ir žmonių saugumo gerinimas“ priemonių pagrindimas ir apibūdinimas.

Aukščiau išvardinti prioritetai apima šias priemones:

1. *Viešosios paskirties pastatų renovacija ir atnaujinimas, pritaikant juos gyventojų socialinių poreikių tenkinimui;*
2. *Gyvenviečių centrinių aikščių ir aplinkinių objektų tvarkymas;*
3. *Parkų, poilsio zonų atnaujinimas ir įrengimas;*
4. *Vandentiekio ir vandenvalos sistemų įrengimas ir atnaujinimas;*
5. *Kultūros paveldo objektų išsaugojimas;*
6. *Sporto aikštynų įrengimas;*
7. *Kultūrinės veiklos objektų materialinės bazės atnaujinimas;*
8. *Pirčių renovavimas ir atnaujinimas.*

Atliktais tyrimais nustatyta, kad Lietuvai būdingi dideli regioniniai ir teritoriniai skirtumai. Ypač tai būdinga Mažeikių raj. savivaldybei. Pasaulinio lygio pramonės įmonės, pavyzdiniai magistraliniai keliai, išbaigta su visa infrastruktūra kuriamos ir tvarkomos stambiųjų miestų gyvenvietės ir toje pačioje rajono teritorijoje sunkiai pravažiuojami neasfaltuoti kaimo keliai, griūvantys vandentiekio bokštai ir apleista kita vietovės infrastruktūra. Daugelis Lietuvos kaimų, miestelių ir miestų iki 6 tūkst. gyventojų negali patenkinti elementarių socialinių poreikių.

ŠVLVVG teritorijos daugumos gyventojų netenkina vietovės infrastruktūra: vietinių kelių, gatvių būklė, apleistos ir nesutvarkytos viešosios erdvės ir ribotos jomis naudojimosi galimybės, tiekiamo geriamojo vandens kokybė, nuotekų valymo sistemų būklė ir kt.

Minėtos problemos ypač daro didelę neigiamą poveikį atskiroms socialinėms grupėms: neįgaliesiems, jaunimui, moterims. Atlikus socialinę ir ekonominę analizę, identifikavus gyventojų poreikius nustatyta, kad ŠVLVVG teritorijos gyventojai ir minėtos socialinės grupės pageidauja turėti sueigos vietas, įrengtus sporto aikštynus, kultūros centrus, sutvarkytas ir pritaikytas tikslinėms grupėms viešąsias erdves. Todėl siekiant ne tik išlaikyti esamus kaimo gyventojus, bet ir pritraukti naujus ir taip užtikrinti ŠVLVVG teritorijos plėtrą, būtina gerinti viešąją vietovių infrastruktūrą. ŠVLVVG teritorijos kaimo atnaujinimas tampa viena iš svarbiausių kaimo plėtros politikos priemonių ir yra skirta kaimo aplinkos patrauklumui atkurti, kaimo gyventojų gyvenimo kokybei gerinti. Kaimo atnaujinimo ir plėtros priemonės skatins gerinti gyvenimo kokybę ŠVLVVG

teritorijoje, ekonominės veiklos gyvybingumą, turistų pritraukimą. Šios priemonės yra svarbios ŠVLVVG teritorijos identitetui išsaugoti ir migracijai mažinti.

Strategijos antrame, trečiame, ketvirtame prioritetuose numatytos priemonės atitinka Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos III krypties „Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ ketvirtos priemonės „Kaimų atnaujinimas ir plėtra“ tikslus, uždavinius, priemonių aprašymus.

Šiuose prioritetuose numatytos priemonės atitinka Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos III krypties „Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ ketvirtos priemonės „Kaimų atnaujinimas ir plėtra“ tikslus, uždavinius, priemonių aprašymus.

Priemonės yra investicinio pobūdžio. Priemonėms yra taikomi tie patys paramos gavėjų tinkamumo kriterijai, vietos projektų prioritetiniai ir kokybės kriterijai, paramos intensyvumas. Priemonės turi tuos pačius bendruosius tikslus.

Parama skiriama ŠVLVVG teritorijos viešos paskirties pastatų atnaujinimui, viešosios infrastruktūros tvarkymui ir kūrimui, aplinkosaugos ugdymo priemonėms ir investicijoms, susijusioms su gamtos ir kultūros paveldo išlaikymu, atkūrimu ir atnaujinimu.

Priemonių bendrasis tikslas – kurti patrauklią aplinką gyventi ir dirbti ŠVLVVG teritorijoje turint patrauklesnius ir modernesnius kaimus.

Specialieji tikslai:

1. padidinti kaimo gyvenamosios aplinkos patrauklumą;
2. sumažinti depopuliaciją kaimo vietovėse;
3. išsaugoti kultūrinį paveldą kuriant ir vystant tradicinius amatų centrus.

Veiklos tikslai:

1. rekonstruoti (atnaujinti) pastatus;
2. atnaujinti ir išsaugoti istorinę, etnokultūrinę, architektūrinę vertę turinčius kaimo paveldo objektus ir kraštovaizdžio komponentus;
3. sutvarkyti ar sukurti viešąją infrastruktūrą;
4. puoselėti tradicinių amatų technologijas;
5. sudaryti tradicinių amatų reprezentavimo ir prekybos amatų gaminiais sąlygas.

Veiklos sritys ir taikymas - bendruomenės namų, kultūros centrų ir kitos visuomeninės paskirties pastatų atnaujinimas, viešosios infrastruktūros tvarkymas ir kūrimas, istorinę, etnokultūrinę, architektūrinę vertę turinčių kaimo paveldo objektų ir kraštovaizdžio komponentų išsaugojimas ir modernizavimas (tradicinių amatų centrų kūrimas ir plėtra) ir kt.

Galimos vietos projektų idėjos:

Kaimo bendruomenių pastatų, kultūros namų, bibliotekų rekonstravimas, pritaikant juos daugiafunkcinei paskirčiai, jų aplinkos tvarkymas;

Tikslinių grupių laisvalaikio ir užimtumo centrų kūrimas ir plėtra;

Pirčių renovavimas jas pritaikant gyventojų poreikiams;

Kaimo vietovės visuomeninės paskirties erdvių atnaujinimas ir išsaugojimas: centrinių aikščių, parkų, poilsio zonų, sporto aikštynų ir kt.;

Tradicinių amatų centrų kūrimas;

Kultūros paveldo objektų atnaujinimas ir išsaugojimas;

Arteziinių gręžinių, vandens nugeležinimo įrengimas;

Vandentiekio sistemų atnaujinimas ir įrengimas ir kt.

Galimi vietos projekto paramos gavėjai

Paramos gavėjai – kaimo bendruomenės, nevyriausybinių organizacijų ir kiti kaimo vietovėje įsteigti ir (arba) joje veikiantys juridiniai asmenys, savivaldybės ir jų institucijos.

Tinkamos finansuoti išlaidos

1. išlaidos, skirtos ŠVLVVG teritorijos kaimo estetiniam gerbūviui kelti (pvz., visuomeninės paskirties pastatų, fasadų dažymui, stogų perdengimui, langų keitimui ir pan.);

2. viešosios infrastruktūros sukūrimas ir gerinimas;

3. pastatų atnaujinimas ir pritaikymas visuomenės poreikiams;

4. amatų centrų kūrimas (įskaitant tradicinių amatų technologinės linijos sukūrimą, tradicinių amatų prekyvietės rengimą, tradicinių amatų mokymo patalpų įkūrimą);

5. statybinių medžiagų įsigijimas pagal Žemės ūkio ministerijos nustatytus normatyvinius įkainius vykdant statybas ūkio būdu.

6. bendrosios išlaidos;

7. projekto viešinimo išlaidos.

Tinkamumo kriterijai ir reikalavimai paramai gauti

1. projektas turi atitikti strategijos priemonėje numatytus tikslus;

2. projekto veikla ir su juo susijusios investicijos privalo būti įgyvendinamos kaimo vietovėje;

3. projektas turi būti viešas (ne pelno).

Vietos projektų prioritetiniai ir (arba) kokybės kriterijai

1. projektas apima kultūros paveldo objektų atnaujinimas ((iš)saugojimas, restauracija, renovacija ir pa(si)keitimas);

2. pareiškėjas – kaimo bendruomenė; muziejus, kultūros centras, biblioteka, savivaldybė;

3. prašoma paramos tradicinių amatų centro kūrimui;

4. kiti ŠVLVVG nustatyti kriterijai.

Paramos lyginamoji dalis (intensyvumas)

Finansuojama iki 90 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų. Maksimali paramos suma vienam projektui – iki 690 tūkst. Lt. Bendrasis finansavimas: piniginiu įnašu ir (arba) natūra pvz., savanorišku darbu. Neapmokamo savanoriško darbo vertė turi būti apskaičiuota atsižvelgiant išdirbtą laiką ir valandinį arba dienos užmokesčio vertę (nustatytą Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės).

31 lentelė. Priemonių įgyvendinimo rodikliai

Rodiklio tipas	Rodiklis	Tikslas 2014 m.
Produkto	Bendra investicijų suma, iš jos:	6 412 049
	kaimo atnaujinimo projektai:	6 118 523
	kaimo paveldo projektai	293 526,47
	Kaimų (kaimo vietovių), kuriose vykdyti projektai, skaičius	37
	Paremtų kaimų atnaujinimo projektų skaičius:	37
	Rekonstruotų visuomeninės paskirties pastatų skaičius	18
	Atnaujintų ir išsaugotų kaimo paveldo objektų skaičius	2
	Atnaujintų ir išsaugotų kaimo kraštovaizdžio komponentų ir visuomeninės paskirties erdvių skaičius	13
Rezultato	Kaimo gyventojų, kurie naudojami projektų rezultatais, skaičius; proc. nuo visų kaimo gyventojų	8 750, 35 proc.
	Įsteigtų tradicinių amatų centrų skaičius	1

8. STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMAS

8.1. Strategijos įgyvendinimo planas

Strategijos įgyvendinimą ŠVLVVG organizuos vadovaudamasi „Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programos krypties „*Leader* metodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ administravimo taisyklėmis. Vietos plėtros 2008-2014 metų strategijos įgyvendinimo planas pateiktas 32 lentelėje.

32 lentelė. Vietos plėtros 2008-2014 metų strategijos įgyvendinimo planas

2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
<i>I prioritetas. Kaimo verslų įvairinimas, gyventojų užimtumo ir pajamų didinimas</i>							
D	P/PĮ	P/PĮ	P/PĮ	P/PĮ	P/PĮ	P/PĮ	GA
TA							
<i>II prioritetas. Visuomeninės paskirties pastatų atnaujinimas ir pritaikymas juos bendruomenės poreikiams</i>							
D	P/PĮ	P/PĮ	P/PĮ	P/PĮ	P/PĮ	P/PĮ	GA
TA							
<i>III prioritetas. Viešosios infrastruktūros sutvarkymas atnaujinant ir išsaugant kaimo kraštovaizdžio ir kultūros paveldo komponentus</i>							
D	P/PĮ	P/PĮ	P/PĮ	P/PĮ	P/PĮ	P/PĮ	GA
TA							

D - vietos projektų paraiškų dokumentacijos parengimas, *P* - vietos projektų paraiškų rinkimas, *PĮ* - vietos projektų įgyvendinimas, *TA*-tarpinių ataskaitų teikimas, *GA* - galutinės ataskaitų pateikimas.

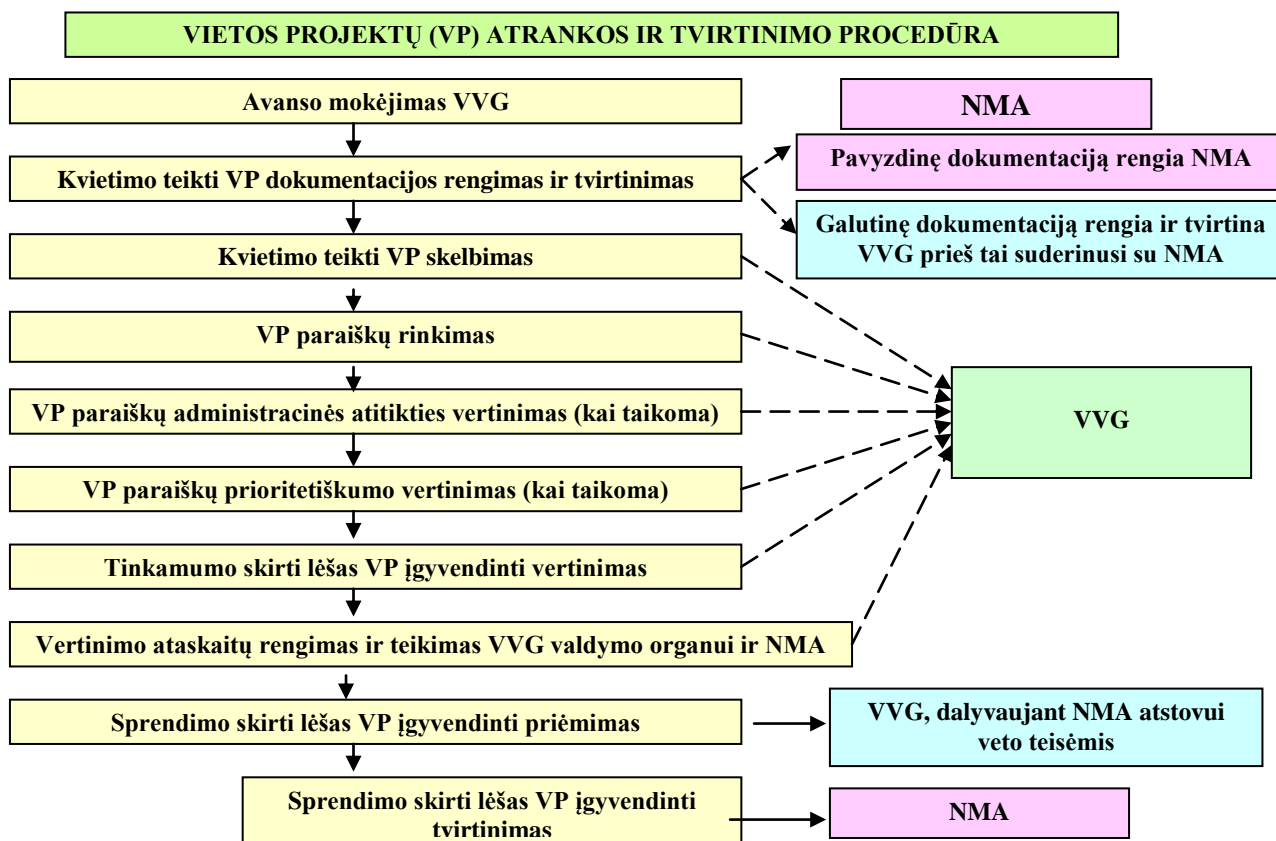
ŠVLVVG skelbs kvietimą teikti vietos projektų paraiškas. Prieš skelbdamas pirmąjį kvietimą teikti vietos projektų paraiškas, ŠVLVVG parengs kvietimo teikti vietos projektų paraiškas-dokumentaciją ir suderins ją su Agentūra.

Vietos projektų paraiškas vertins ŠVLVVG paskirti vietos projektų paraiškų vertintojai. Įvertinę vietos projektų paraiškas, vietos projektų paraiškų vertintojai parengs vietos projektų paraiškų vertinimo ataskaitas ir teiks jas ŠVLVVG valdymo organui.

Už vietos projektų paraiškų vertinimo ir vietos projektų paraiškų vertinimo ataskaitų kokybę atsakys ŠVLVVG.

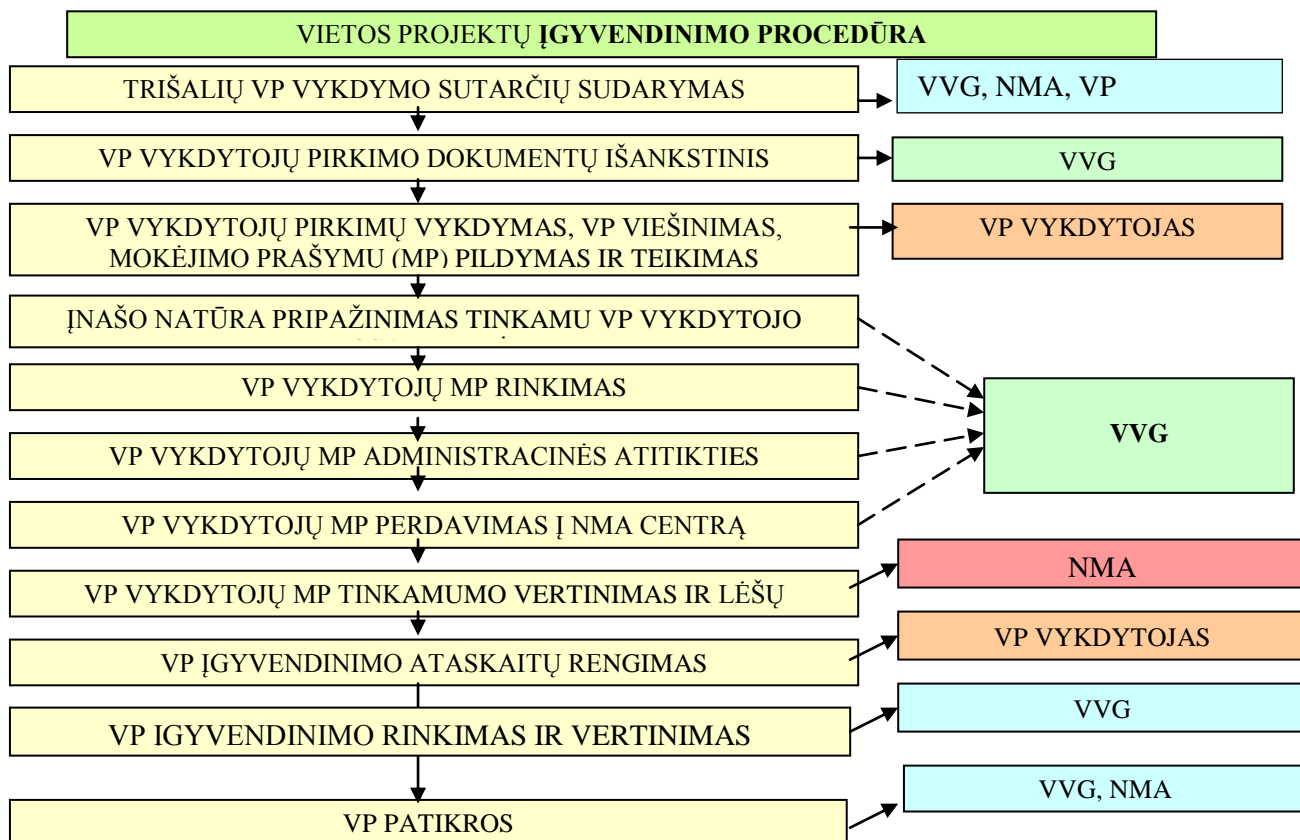
ŠVLVVG pagal patvirtintą vietos projektų paraiškų registravimo, vertinimo tvarką paskiria už kiekvienos gautos vietos projekto paraiškos vertinimą ir administravimą atsakingus vietos projektų paraiškų vertintojus, kuriems pavedamos vietos projekto paraiškos vertinimo, vietos projekto paraiškos vertinimo kontrolės, pareiškėjo informavimo ir kitos funkcijos.

Sprendimą dėl lėšų vietos projektui įgyvendinti skyrimo priims ŠVLVVG valdymo organas. Šis sprendimas įsigalios jį patvirtinus Agentūrai. Vietos projektų atranka pateikta 29 pav.

29 pav. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo eiga -projektų atranka ir tvirtinimas

Įsigaliojus sprendimui dėl lėšų vietoje projektui įgyvendinimo skyrimo ŠVLVVG dalyvaus trišalių sutarčių sudaryme, derins vietoje projektų vykdytojų pirkimo, įnašų natūra tinkamumo dokumentus ir atliks kitas procedūras nurodytas 30 pav.

----->

30 pav. Strategijos įgyvendinimo eiga - vietos projektų įgyvendinimas

8.2. Strategijos įgyvendinimo finansinis planas ir jo pagrindimas

Strategijos įgyvendinimo finansinis planas sudarytas vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m.m. programos priemonėmis ir jo priedais, 2007 12 12 Žemės ūkio ministro Nr. 3D-549 įsakymu patvirtintomis atrankos taisyklėmis „Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m.m. programos krypties „Leader metodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, 2007 12 11 Žemės ūkio ministro Nr. 3D-544 įsakymu patvirtinta „Paramos skyrimo vietos plėtros strategijoms įgyvendinti tvarka ir paramos dydžio skaičiavimo metodika pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą“, 9 110 000 Lt numatomą paramos sumą ir keliamus reikalavimus. Pagal minėtus dokumentus strategijos įgyvendinimui numatoma 9 110 000 Lt parama, iš kurių 16,76 proc. bus skiriama vietos plėtros strategijos įgyvendinimo administravimo išlaidoms (tame tarpe viešinimo išlaidos), t.y. 1 526 500 Lt.

ŠVLVVG vadovaudamasi aukščiau išvardintais dokumentais „Vietos plėtros 2008-2014 m. m. strategijoje“ prisilaikant KPP krypties „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ reikalavimų skyrė 84,55 proc., t.y. , 6 412 049 Lt lėšų, numatytų „Kaimų atnaujinimo ir plėtros“ vietos projektams finansuoti, verslo plėtrai – 15,45 proc., t.y. 1 171 451 Lt.

Vietos plėtros strategijoje finansinių išteklių paskirstymas pagal prioritetus, finansavimo šaltinius parodytas finansiniame plane 33 lentelėje. Vadovaujantis pateiktu finansiniu planu ŠVLVVG organizuos strategijos įgyvendinimą pagal numatytus prioritetus ir jų priemones.

33 lentelė. Vietos plėtros 2008-2014 m. m. strategijos įgyvendinimo finansinis planas

Eil. Nr.	Prioritetai	Projektų vertė, Lt	Finansavimo šaltiniai	
			Paramos lėšos, Lt	Projektų vykdytojų įnašas, Lt
Verslų plėtrai, 15,45 proc., 1 171 451 Lt				
1.	1 Prioritetas. Kaimo verslų diversifikavimas ir jų konkurencingumo didinimas, proc.	1 802 227	1 171 451	630776
Kaimų atnaujinimas, 84,55 proc., 6 412 049 Lt				
2.	2 Prioritetas. Visuomeninės paskirties pastatų atnaujinimas ir pritaikymas bendruomeniškumo ugdymui ir socialinės atskirties mažinimui, 43,65 proc.	3 677 630	3 309 867	367 763
3.	3 Prioritetas. Darni viešosios infrastruktūros plėtra ją pritaikant kaimo gyventojų gyvenimo sąlygų gerinimui, 29,12 proc.	2 454 062	2 208 656	245 406
4.	4 Prioritetas. Kultūros paveldo išsaugojimas, laisvalaikio užimtumo, kultūrinio gyvenimo ir žmonių saugumo gerinimas, 11,78 proc.	992807	893 526	99281
5.	Viso kaimų atnaujinimui:	7 124 499	6 412 049	712 450
6.	Viso projektų įgyvendinimui:	8 926 726	7583500	1 343 226
7.	Išlaidos, susijusios su vietos plėtros strategijos įgyvendinimo administravimu, 17 ir 15 proc. (tame tarpe viešinio išlaidos)	1 526 500	1 526 500	-
8.	VISO:	10 453 226	9 110 000	1 343 226

VVG sudarydama finansinį planą numatė, kad pelno nesiekiantiems projektams bus finansuojama 90 proc. projekto vertės iš paramos lėšų, o 10 proc. sudarys privatus įnašas. Įnašas natūra, t.y. neapmokamas savanoriškas darbas bus laikomas tinkamomis pareiškėjo privačioms lėšoms, kai pareiškėjas vykdo pelno nesiekiančius projektus.

Pelno siekiančių projektų vertė iš paramos lėšų bus finansuojama nuo 40 iki 65 proc., (finansuojama iki 75 proc. veikla susijusi su tradiciniais amatais), kitą lėšų dalį turės padengti pareiškėjas iš savo privačių lėšų.

Strategija parengta pagal numatytą finansinę paramą. Paramos lėšų strategijai įgyvendinti poreikį VVG planuoja gauti pagal numatytą poreikio planą, kuris pateiktas 34 lentelėje.

VVG sudarydama finansinį planą numatė, kad pelno nesiekiantiems projektams bus finansuojama 90 proc. projekto vertės iš paramos lėšų, o 10 proc. sudarys privatus įnašas. Įnašas natūra, t.y. neapmokamas savanoriškas darbas bus laikomas tinkamomis pareiškėjo privačioms lėšoms, kai pareiškėjas vykdo pelno nesiekiančius projektus.

Pelno siekiančių projektų vertė iš paramos lėšų bus finansuojama nuo 40 iki 65 proc., (finansuojama iki 75 proc. veikla susijusi su tradiciniais amatais), kitą lėšų dalį turės padengti pareiškėjas iš savo privačių lėšų.

Strategija parengta pagal numatytą finansinę paramą. Paramos lėšų strategijai įgyvendinti poreikį VVG planuoja gauti pagal numatytą poreikio planą, kuris pateiktas 34 lentelėje.

34 lentelė. Paramos lėšų strategijai įgyvendinti poreikis pagal metus

Eil. Nr.	Tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos pavadinimas	Tinkamos finansuoti išlaidos iš viso, Lt	Tinkamos finansuoti išlaidos pagal metus, Lt							
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Išlaidos vietos plėtros strategiją atitinkantiems vietos projektams finansuoti	7 583 500	-	500000	1795500	1500000	1500000	1000000	1000000	288000
2.	Išlaidos, susijusios su vietos plėtros strategijos įgyvendinimo administravimu	1 526 500	-	219 429	235 364	214 364	224 864	214 364	213 364	204 751
		9 110 000	-	719 429	20308 64	17143 64	17248 64	12143 64	12133 64	49275 1

Strategijos įgyvendinimo išlaidos yra realios, suplanuotos ir yra būtinos strategijai įgyvendinti. Strategija bus įgyvendinta 2008-2015 m. Strategijai įgyvendinti parama yra būtina, nes be jos strategija negalėtų būti įgyvendinta tokia pat apimtimi, per tą patį laikotarpį ir tokios pat kokybės.